

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Габриела Белова – ръководител на катедра „Международно право и международни отношения”, заместник-декан на Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски” член на научно жури в процедура за защита на дисертационен труд на тема:

„ АПЕЛАЦИЯ НА РЕШЕНИЯТА НА СПОРТНИЯ АРБИТРАЖЕН СЪД”

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3.„Социални, стопански и правни науки”, професионално направление: 3.6 „Право”, докторска програма „Международно право и международни отношения”

Автор: Ясин Абу Иед – докторант към катедра „Правни науки” в Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”

Научен ръководител: проф. д-р Емил Константинов

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Процедурата е открита и се провежда съгласно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски”. Със Заповед № 233/18.04.2023 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” проф. д-р Петър Христов съм назначена за член на научното жури. В рамките на законовия срок са представени изискуемите документи и дисертационният труд.

По време на обучението докторантът успешно е изпълнил всички дейности, предвидени в индивидуалния учебен план. В съответствие с чл. 6,

ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България и чл. 27 от Правилника за прилагането му, дисертационният труд трябва да съдържа *научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и да показва, че кандидатът *притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания*. Съгласно чл. 27 (2) от Правилника към Закона дисертационният труд трябва да бъде представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено, в което докторантът е осъществил изследването. Констатирам, че тези законови изисквания са изпълнени. Не съм забелязала признаци на плагиатство.

Дисертацията е в обем от 207 страници и е оригинален авторски труд на докторанта Ясин Абу Иед. В структурно отношение, тя се обуславя от целите и задачите на изследването. Разработеният труд се състои от въведение, пет глави и списък на използваната литература. Съдържанието на всяка глава е разделено на отделни параграфи. Научният апарат обхваща 543 бележки под линия, а използваната специализирана литература включва позовавания на 121 източника използвана чуждестранна литература и интернет ресурси.

За изпълнението на научната задача авторът се основава върху методология, включваща нормативен, исторически и сравнителен подход, както и позоваването на разнообразна съдебна и арбитражна практика. Използваните в труда общонаучни и специални методи на научно изследване не могат да не срещнат одобрение и подкрепа от страна на компетентния читател. Безспорно, използването на подходящи информационни източници също създава необходимата основа за формулиране на изводи и обобщения.

Авторефератът дава вярна и точна представа за представения дисертационен труд. Той се състои от пет части – обща характеристика на дисертацията, обем и структура на дисертационния труд, кратко представяне на съдържанието на труда по глави, описание на по-важните приносни моменти в дисертационния труд, както и направените публикации – в издания на ВСУ „Черноризец Храбър”, общо 3 на брой. Всички публикации са по темата на дисертацията. Научната продукция разкрива способността на докторанта за самостоятелно научно изследване.

2. Научни приноси

Споделям оценката на дисертанта за повечето научни приноси, отразени в представената справка. Част от тях допълват и допълнително поясняват съществуващи теоретични положения. В определени части анализът има безспорно оригинален характер.

Самият подход да бъде разгледана дейността на Спортния арбитражен съд (САС) в качеството му на специализиран международен арбитражен орган от първа и същевременно от последна инстанция по жалба на една от страните относно решение, прието от ръководните органи на международна, национална или друга федерация, вече има приносен характер. Докторантът Ясин Абу Иед се е справил успешно с изключително сложна проблематика, каквато представляват процесуалните аспекти при спорове, възникващи в областта на спорта. Следва да се има предвид, че на практика всички международни федерации по олимпийските видове спорт, както и някои по неолимпийски видове спорт, са признали юрисдикцията на този орган – ефект, който едва ли е бил очакван през далечната 1982 г., когато в Рим на 85-та сесия на МОК Хуан Антонио Самаранч предлага създаването на специален орган – спортен арбитраж, който да действа в областта на спорта „подобно на Международния съд на ООН в Хага”. И докато в началото дейността на Спортния арбитражен съд се свежда до обикновена арбитражна процедура или предоставяне на консултативни заключения по юридически въпроси на различни спортни организации, то след 1991 г. Спортният арбитражен съд започва да разглежда апелативните жалби срещу решения на дисциплинарните органи на международните спортни организации. Повишената роля и значение на Спортния арбитражен съд са видни от приведената статистика: 2 дела, разгледани през 1984 г. и 957 през 2020 г. Особено значение за по-нататъшната дейност на Съда има решението на Швейцарския федерален съд по дело №1992/63 *E. Gundel срещу Международната федерация по конен спорт*, произнесено по искане за преглед и отмяна в съответствие с чл. 190, ал. 2, от КМЧП на Конфедерация Швейцария. След това решение той започва да бъде възприеман като същински арбитраж, но само по дела, страна по които не е МОК, тъй като към онзи момент зависимостта на САС от последния е очевидна.

В дисертационния труд е отбелязано, че по отношение на Спортния арбитражен съд са извършени последователни реформи през 2010, 2016, 2017 и 2019 г., като е елиминирана възможността да бъде назначаван арбитър, който преди това да е участвал в процедурата в друго процесуално качество – като представител на страната, което допринася за независимостта на арбитрите и за избягване на ситуации на конфликт на интереси.

(Както е известно, Спортният арбитражен съд действа като апелативна инстанция, когато в съответствие с чл. R47 е депозирана апелативна жалба срещу решение на федерация, асоциация или друга спортна организация, ако това е предвидено в техните устави или ако страните са сключили арбитражно споразумение, при условие, че жалбоподателят е изчерпал всички способности за правна защита. В Спортния арбитражен съд може да се подава и жалба срещу решение на Спортния арбитражен съд, действащ в качеството на първа инстанция, ако такава възможност е предвидена от правилата, приложими към арбитражния процес в първата инстанция.)

В допълнение и без претенция за изчерпателност, ще си позволя да посоча някои научни приноси, които по мое мнение обуславят научната стойност на дисертацията.

На първо място, с оригиналност се отличават разсъжденията на автора относно съществуването на самото понятие за „спортно право”. Направени са редица оригинални научни заключения въз основа на внимателно изследване на обширна литература и съдебна практика, като в този смисъл е обогатено съществуващото научно знание. Считаю, че едно разширително тълкуване на понятието едва ли е приемливо, за да се изведе *lex sportiva* (международно спортно право) в самостоятелен отрасъл на международното публично право, подобно на международното морско право, правото на международните договори и др. Но понятието *lex sportiva*, разглеждано като съвкупност от правила за поведение, изработени от национални и неправителствени международни организации, получили широко признание сред онези, които участват или имат намерение да участват в спортни дейности, че ще се съобразяват с тях, ми се струва удачно. Неслучайно в западната литература се правят паралели между *lex sportiva* и *lex mercatoria* в международното търговско право. Както отбелязват френските изследователи Ф. Бюи, Ж.-М.

Мармейо, Д. Поракиа и Ф. Рицо „спортът както и търговията не познават граници и изискват правосъдие и право, които да са адаптирани към тази реалност и да са освободени от ограниченията на националните суверенитети. Що се отнася до правосъдието, несъмнено най-добрият избор е **арбитражът**, тъй като неговото предимство се състои в това, че дава възможност на страните да избират приложимото право – ненационално, недържавно, а подходящото право”.

На второ място, с висока научна стойност са разсъжденията на автора относно влиянието и приложимостта на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС) по отношение на арбитражните споразумения. Докато първоначално Федералният върховен съд на Швейцария приема, че тя не обвързва Спортния арбитражен съд, тъй като ЕКЗПЧОС се прилага само от държавните съдебни органи, то напоследък се появяват становища в доктрината, подкрепящи приложимостта на чл. 6, ал. 1, от ЕКЗПЧОС по отношение на арбитража. Заключение на докторанта, че „*трябва да се положи старание, за да се гарантира, че съдът е достатъчно независим и безпристрастен, че се спазват принципите на справедлив процес и че процесът по принцип трябва да е открит за обществеността*” следва да бъде подкрепено. Справедливи са разсъжденията на докторанта, че ако това не може да бъде гарантирано, решението трябва да бъде отменено, тъй като арбитражното споразумение непропорционално дискриминира спортиста. В този контекст се вписва и предложението му в случаи на допинг спортистите да не могат да бъдат принуждавани към предварителен отказ от правото си на обжалване на решението.

Приносен момент може да бъде открит и в препоръките на автора за по-нататъшни реформи на Спортния арбитражен съд, както и в настояването му, че Съдът трябва да продължи да работи за това да бъде по-независим, като същевременно трябва да вземат предвид и специфичните характеристики на спорта. В тази линия на разсъждения е и предложението му за премахване на системата на затворения списък на арбитрите и предоставянето на възможност за свободен избор на арбитри. Според докторанта затвореният списък от арбитри не гарантира безпристрастността или независимостта на арбитъра, а на практика спортистите имат ограничено влияние върху

списъчния състав на арбитрите, за разлика от асоциациите. В този смисъл, справедлив е изводът, че *„отварянето на списъка би помогнало да се увеличи прозрачността на процедурите“*.

3. Критични бележки

Критичните ми бележки са свързани с прекомерната раздробеност в структурно отношение, известни повторения на места, както и някои несвършенства в превода на автореферата. Това лесно би могло да бъде избегнато с незначителни корекции на отделни части, особено с оглед на публикуването ѝ като монография. Нито една от тези критични бележки, не омаловажава високата ми оценка за труда на колегата Ясин Абу Иед и считам, че са напълно извиними.

4. Заключение

Дисертационният труд „Апелация на решенията на Спортния арбитражен съд“ съдържа обобщения на сериозен научен проблем, какъвто представлява защитата на правата на спортистите и на съответните национални, регионални или световни спортни федерации и представлява оригинален принос в науката. Той отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представеният труд показва, че докторантът Ясин Абу Иед притежава достатъчно задълбочени познания в областта на международното право, като демонстрира качества за провеждането на самостоятелни научни изследвания. Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за представения дисертационен труд и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ясин Абу Иед.

18.05. 2023 г.

Проф. д-р Г. Белова